

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Αρ. 2566 της 28ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1990
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ο περί της Συμβάσεως περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικός) Νόμος του 1990 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 243 του 1990

**ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΚΥΡΩΝΕΙ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει τα ακόλουθα:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Συμβάσεως περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικός) Νόμος του 1990.

Συνοπτικός
τίτλος.

2. Στον παρόντα Νόμο—

Ερμηνεία.

«Σύμβαση» σημαίνει τη Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου 1989, της οποίας το κείμενο από το αγγλικό πρωτότυπο εκτίθεται στο Μέρος I του Πίνακα και σε ελληνική μετάφραση στο Μέρος II του Πίνακα:

Πίνακας
Μέρος I
Μέρος II.

Νοείται ότι σε περίπτωση απόκλισης μεταξύ των δύο αυτών κειμένων θα υπερισχύει το κείμενο από το αγγλικό πρωτότυπο.

3. Με τον παρόντα Νόμο κυρώνεται η Σύμβαση της οποίας η υπογραφή εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας έγινε στις 5 Οκτωβρίου 1990 μετά την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με υπ' αρ. 34.150 και ημερομηνία 20 Σεπτεμβρίου 1990.

Κύρωση της
Σύμβασης.

ΜΕΡΟΣ Ι
CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

PREAMBLE

The States Parties to the present Convention,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Bearing in mind that the peoples of the United Nations have, in the Charter, reaffirmed their faith in fundamental human rights and in the dignity and worth of the human person, and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

Recognizing that the United Nations has, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

Recalling that, in the Universal Declaration of Human Rights, the United Nations has proclaimed that childhood is entitled to special care and assistance,

Convinced that the family, as the fundamental group of society and the natural environment for the growth and well-being of all its members and particularly children, should be afforded the necessary protection and assistance so that it can fully assume its responsibilities within the community,

Recognizing that the child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding,

Considering that the child should be fully prepared to live an individual life in society, and brought up in the spirit of the ideals proclaimed in the Charter of the United Nations, and in particular in the spirit of peace, dignity, tolerance, freedom, equality and solidarity,

Bearing in mind that the need to extend particular care to the child has been stated in the Geneva Declaration of the Rights of the Child of 1924 and in the Declaration of the Rights of the Child adopted by the United Nations on 20 November 1959 and recognized in the Universal Declaration of Human Rights, in the International Covenant on Civil and Political Rights (in particular in articles 23 and 24), in the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (in particular in article 10) and in the statutes and relevant instruments of specialized agencies and international organizations concerned with the welfare of children,

Bearing in mind that, as indicated in the Declaration of the Rights of the Child, "the child, by reason of his physical and mental immaturity, needs special safeguards and care, including appropriate legal protection, before as well as after birth",

Recalling the provisions of the Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally; the United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules"); and the Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict,

Recognizing that, in all countries in the world, there are children living in exceptionally difficult conditions, and that such children need special consideration,

Taking due account of the importance of the traditions and cultural values of each people for the protection and harmonious development of the child,

Recognizing the importance of international co-operation for improving the living conditions of children in every country, in particular in the developing countries,

Have agreed as follows:

PART I

Article 1

For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of 18 years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier.

Article 2

1. States Parties shall respect and ensure the rights set forth in the present Convention to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or social origin, property, disability, birth or other status.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that the child is protected against all forms of discrimination or punishment on the basis of the status, activities, expressed opinions, or beliefs of the child's parents, legal guardians, or family members.

Article 3

1. In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.

2. States Parties undertake to ensure the child such protection and care as is necessary for his or her well-being, taking into account the rights and duties of his or her parents, legal guardians, or other individuals legally responsible for him or her, and, to this end, shall take all appropriate legislative and administrative measures.

3. States Parties shall ensure that the institutions, services and facilities responsible for the care or protection of children shall conform with the standards established by competent authorities, particularly in the areas of safety, health, in the number and suitability of their staff, as well as competent supervision.

Article 4

States Parties shall undertake all appropriate legislative, administrative, and other measures for the implementation of the rights recognized in the present Convention. With regard to economic, social and cultural rights, States Parties shall undertake such measures to the maximum extent of their available resources and, where needed, within the framework of international co-operation.

Article 5

States Parties shall respect the responsibilities, rights and duties of parents or, where applicable, the members of the extended family or community as provided for by local custom, legal guardians or other persons legally responsible for the child, to provide, in a manner consistent with the evolving capacities of the child, appropriate direction and guidance in the exercise by the child of the rights recognized in the present Convention.

Article 6

1. States Parties recognize that every child has the inherent right to life.
2. States Parties shall ensure to the maximum extent possible the survival and development of the child.

Article 7

1. The child shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by his or her parents.
2. States Parties shall ensure the implementation of these rights in accordance with their national law and their obligations under the relevant international instruments in this field, in particular where the child would otherwise be stateless.

Article 8

1. States Parties undertake to respect the right of the child to preserve his or her identity, including nationality, name and family relations as recognized by law without unlawful interference.
2. Where a child is illegally deprived of some or all of the elements of his or her identity, States Parties shall provide appropriate assistance and protection, with a view to speedily re-establishing his or her identity.

Article 9

1. States Parties shall ensure that a child shall not be separated from his or her parents against their will, except when competent authorities subject to judicial review determine, in accordance with applicable law and procedures, that such separation is necessary for the best interests of the child. Such determination may be necessary in a particular case such as one involving abuse or neglect of the child by the parents, or one where the parents are living separately and a decision must be made as to the child's place of residence.
2. In any proceedings pursuant to paragraph 1 of the present article, all interested parties shall be given an opportunity to participate in the proceedings and make their views known.
3. States Parties shall respect the right of the child who is separated from one or both parents to maintain personal relations and direct contact with both parents on a regular basis, except if it is contrary to the child's best interests.
4. Where such separation results from any action initiated by a State Party, such as the detention, imprisonment, exile, deportation or death (including death arising from any cause while the person is in the custody of the State) of one or both parents or of the child, that State Party shall, upon request, provide the parents, the child or, if appropriate, another member of the family with the essential information concerning the whereabouts of the absent member(s) of the family unless the provision of the information would be detrimental to the well-being of the child. States Parties shall further ensure that the submission of such a request shall of itself entail no adverse consequences for the person(s) concerned.

Article 10

1. In accordance with the obligation of States Parties under article 9, paragraph 1, applications by a child or his or her parents to enter or leave a State Party for the purpose of family reunification shall be dealt with by States Parties in a positive, humane and expeditious manner. States Parties shall further ensure that the submission of such a request shall entail no adverse consequences for the applicants and for the members of their family.

2. A child whose parents reside in different States shall have the right to maintain on a regular basis, save in exceptional circumstances personal relations and direct contacts with both parents. Towards that end and in accordance with the obligation of States Parties under article 9, paragraph 1, States Parties shall respect the right of the child and his or her parents to leave any country, including their own, and to enter their own country. The right to leave any country shall be subject only to such restrictions as are prescribed by law and which are necessary to protect the national security, public order (*ordre public*), public health or morals or the rights and freedoms of others and are consistent with the other rights recognized in the present Convention.

Article 11

1. States Parties shall take measures to combat the illicit transfer and non-return of children abroad.

2. To this end, States Parties shall promote the conclusion of bilateral or multilateral agreements or accession to existing agreements.

Article 12

1. States Parties shall assure to the child who is capable of forming his or her own views the right to express those views freely in all matters affecting the child, the views of the child being given due weight in accordance with the age and maturity of the child.

2. For this purpose, the child shall in particular be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting the child, either directly, or through a representative or an appropriate body, in a manner consistent with the procedural rules of national law.

Article 13

1. The child shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of the child's choice.

2. The exercise of this right may be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided by law and are necessary:

(a) For respect of the rights or reputations of others; or

(b) For the protection of national security or of public order (*ordre public*), or of public health or morals.

Article 14

1. States Parties shall respect the right of the child to freedom of thought, conscience and religion.

2. States Parties shall respect the rights and duties of the parents and, when applicable, legal guardians, to provide direction to the child in the exercise of his or her right in a manner consistent with the evolving capacities of the child.

3. Freedom to manifest one's religion or beliefs may be subject only to such limitations as are prescribed by law and are necessary to protect public safety, order, health or morals, or the fundamental rights and freedoms of others.

Article 15

1. States Parties recognize the rights of the child to freedom of association and to freedom of peaceful assembly.

2. No restrictions may be placed on the exercise of these rights other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

Article 16

1. No child shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his or her privacy, family, home or correspondence, nor to unlawful attacks on his or her honour and reputation.

2. The child has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Article 17

States Parties recognize the important function performed by the mass media and shall ensure that the child has access to information and material from a diversity of national and international sources, especially those aimed at the promotion of his or her social, spiritual and moral well-being and physical and mental health. To this end, States Parties shall:

(a) Encourage the mass media to disseminate information and material of social and cultural benefit to the child and in accordance with the spirit of article 29;

(b) Encourage international co-operation in the production, exchange and dissemination of such information and material from a diversity of cultural, national and international sources;

(c) Encourage the production and dissemination of children's books;

(d) Encourage the mass media to have particular regard to the linguistic needs of the child who belongs to a minority group or who is indigenous;

(e) Encourage the development of appropriate guidelines for the protection of the child from information and material injurious to his or her well-being, bearing in mind the provisions of articles 13 and 18.

Article 18

1. States Parties shall use their best efforts to ensure recognition of the principle that both parents have common responsibilities for the upbringing and development of the child. Parents or, as the case may be, legal guardians, have the primary responsibility for the upbringing and development of the child. The best interests of the child will be their basic concern.

2. For the purpose of guaranteeing and promoting the rights set forth in the present Convention, States Parties shall render appropriate assistance to parents and legal guardians in the performance of their child-rearing responsibilities and shall ensure the development of institutions, facilities and services for the care of children.

3. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that children of working parents have the right to benefit from child-care services and facilities for which they are eligible.

Article 19

1. States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation, including sexual abuse, while in the care of parent(s), legal guardian(s) or any other person who has the care of the child.
2. Such protective measures should, as appropriate, include effective procedures for the establishment of social programmes to provide necessary support for the child and for those who have the care of the child, as well as for other forms of prevention and for identification, reporting, referral, investigation, treatment and follow-up of instances of child maltreatment described heretofore, and, as appropriate, for judicial involvement.

Article 20

1. A child temporarily or permanently deprived of his or her family environment, or in whose own best interests cannot be allowed to remain in that environment, shall be entitled to special protection and assistance provided by the State.
2. States Parties shall in accordance with their national laws ensure alternative care for such a child.
3. Such care could include, *inter alia*, foster placement, *Kafala* of Islamic law, adoption, or if necessary placement in suitable institutions for the care of children. When considering solutions, due regard shall be paid to the desirability of continuity in a child's upbringing and to the child's ethnic, religious, cultural and linguistic background.

Article 21

States Parties that recognize and/or permit the system of adoption shall ensure that the best interests of the child shall be the paramount consideration and they shall:

- (a) Ensure that the adoption of a child is authorized only by competent authorities who determine, in accordance with applicable law and procedures and on the basis of all pertinent and reliable information, that the adoption is permissible in view of the child's status concerning parents, relatives and legal guardians and that, if required, the persons concerned have given their informed consent to the adoption on the basis of such counselling as may be necessary;
- (b) Recognize that inter-country adoption may be considered as an alternative means of child's care, if the child cannot be placed in a foster or an adoptive family or cannot in any suitable manner be cared for in the child's country of origin;
- (c) Ensure that the child concerned by intercountry adoption enjoys safeguards and standards equivalent to those existing in the case of national adoption;
- (d) Take all appropriate measures to ensure that, in intercountry adoption, the placement does not result in improper financial gain for those involved in it;
- (e) Promote, where appropriate, the objectives of the present article by concluding bilateral or multilateral arrangements or agreements, and endeavour, within this framework, to ensure that the placement of the child in another country is carried out by competent authorities or organs.

Article 22

1. States Parties shall take appropriate measures to ensure that a child who is seeking refugee status or who is considered a refugee in accordance with applicable international or domestic law and procedures shall, whether unaccompanied or accompanied by his or her parents or by any other person, receive appropriate protection and humanitarian assistance in the enjoyment of applicable rights set forth in the present Convention and in other international human rights or humanitarian instruments to which the said States are Parties.

2. For this purpose, States Parties shall provide, as they consider appropriate, co-operation in any efforts by the United Nations and other competent intergovernmental organizations or non-governmental organizations co-operating with the United Nations to protect and assist such a child and to trace the parents or other members of the family of any refugee child in order to obtain information necessary for reunification with his or her family. In cases where no parents or other members of the family can be found, the child shall be accorded the same protection as any other child permanently or temporarily deprived of his or her family environment for any reason, as set forth in the present Convention.

Article 23

1. States Parties recognize that a mentally or physically disabled child should enjoy a full and decent life, in conditions which ensure dignity, promote self-reliance, and facilitate the child's active participation in the community.

2. States Parties recognize the right of the disabled child to special care and shall encourage and ensure the extension, subject to available resources, to the eligible child and those responsible for his or her care, of assistance for which application is made and which is appropriate to the child's condition and to the circumstances of the parents or others caring for the child.

3. Recognizing the special needs of a disabled child, assistance extended in accordance with paragraph 2 of the present article shall be provided free of charge, whenever possible, taking into account the financial resources of the parents or others caring for the child, and shall be designed to ensure that the disabled child has effective access to and receives education, training, health care services, rehabilitation services, preparation for employment and recreation opportunities in a manner conducive to the child's achieving the fullest possible social integration and individual development, including his or her cultural and spiritual development.

4. States Parties shall promote, in the spirit of international co-operation, the exchange of appropriate information in the field of preventive health care and of medical, psychological and functional treatment of disabled children, including dissemination of and access to information concerning methods of rehabilitation, education and vocational services, with the aim of enabling States Parties to improve their capabilities and skills and to widen their experience in these areas. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

Article 24

1. States Parties recognize the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health and to facilities for the treatment of illness and rehabilitation of health. States Parties shall strive to ensure that no child is deprived of his or her right of access to such health care services.

2. States Parties shall pursue full implementation of this right and, in particular, shall take appropriate measures:

(a) To diminish infant and child mortality;

- (b) To ensure the provision of necessary medical assistance and health care to all children with emphasis on the development of primary health care;
- (c) To combat disease and malnutrition including within the framework of primary health care, through *inter alia* the application of readily available technology and through the provision of adequate nutritious foods and clean drinking water, taking into consideration the dangers and risks of environmental pollution;
- (d) To ensure appropriate pre-natal and post-natal health care for mothers;
- (e) To ensure that all segments of society, in particular parents and children, are informed, have access to education and are supported in the use of basic knowledge of child health and nutrition, the advantages of breast-feeding, hygiene and environmental sanitation and the prevention of accidents;
- (f) To develop preventive health care, guidance for parents and family planning education and services.

3. States Parties shall take all effective and appropriate measures with a view to abolishing traditional practices prejudicial to the health of children.

4. States Parties undertake to promote and encourage international co-operation with a view to achieving progressively the full realization of the right recognized in the present article. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

Article 25

States Parties recognize the right of a child who has been placed by the competent authorities for the purposes of care, protection or treatment of his or her physical or mental health, to a periodic review of the treatment provided to the child and all other circumstances relevant to his or her placement.

Article 26

1. States Parties shall recognize for every child the right to benefit from social security, including social insurance, and shall take the necessary measures to achieve the full realization of this right in accordance with their national law.

2. The benefits should, where appropriate, be granted, taking into account the resources and the circumstances of the child and persons having responsibility for the maintenance of the child, as well as any other consideration relevant to an application for benefits made by or on behalf of the child.

Article 27

1. States Parties recognize the right of every child to a standard of living adequate for the child's physical, mental, spiritual, moral and social development.

2. The parent(s) or others responsible for the child have the primary responsibility to secure, within their abilities and financial capacities, the conditions of living necessary for the child's development.

3. States Parties, in accordance with national conditions and within their means, shall take appropriate measures to assist parents and others responsible for the child to implement this right and shall in case of need provide material assistance and support programmes, particularly with regard to nutrition, clothing and housing.

4. States Parties shall take all appropriate measures to secure the recovery of maintenance for the child from the parents or other persons having financial responsibility for the child, both within the State Party and from abroad. In particular, where the person having financial responsibility for the child lives in a State different from that of the child, States Parties shall promote the accession to international agreements or the conclusion of such agreements, as well as the making of other appropriate arrangements.

Article 28

1. States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular:

- (a) Make primary education compulsory and available free to all;
- (b) Encourage the development of different forms of secondary education, including general and vocational education, make them available and accessible to every child, and take appropriate measures such as the introduction of free education and offering financial assistance in case of need;
- (c) Make higher education accessible to all on the basis of capacity by every appropriate means;
- (d) Make educational and vocational information and guidance available and accessible to all children;
- (e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that school discipline is administered in a manner consistent with the child's human dignity and in conformity with the present Convention.

3. States Parties shall promote and encourage international co-operation in matters relating to education, in particular with a view to contributing to the elimination of ignorance and illiteracy throughout the world and facilitating access to scientific and technical knowledge and modern teaching methods. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

Article 29

1. States Parties agree that the education of the child shall be directed to:

- (a) The development of the child's personality, talents and mental and physical abilities to their fullest potential;
- (b) The development of respect for human rights and fundamental freedoms, and for the principles enshrined in the Charter of the United Nations;
- (c) The development of respect for the child's parents, his or her own cultural identity, language and values, for the national values of the country in which the child is living, the country from which he or she may originate, and for civilizations different from his or her own;
- (d) The preparation of the child for responsible life in a free society, in the spirit of understanding, peace, tolerance, equality of sexes, and friendship among all peoples, ethnic, national and religious groups and persons of indigenous origin;
- (e) The development of respect for the natural environment.

2. No part of the present article or article 28 shall be construed so as to interfere with the liberty of individuals and bodies to establish and direct educational institutions, subject always to the observance of the principles set forth in paragraph 1 of the present article and to the requirements that the education given in such institutions shall conform to such minimum standards as may be laid down by the State.

Article 30

In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities or persons of indigenous origin exist, a child belonging to such a minority or who is indigenous shall not be denied the right, in community with other members of his or her group, to enjoy his or her own culture, to profess and practise his or her own religion, or to use his or her own language.

Article 31

1. States Parties recognize the right of the child to rest and leisure, to engage in play and recreational activities appropriate to the age of the child and to participate freely in cultural life and the arts.
2. States Parties shall respect and promote the right of the child to participate fully in cultural and artistic life and shall encourage the provision of appropriate and equal opportunities for cultural, artistic, recreational and leisure activity.

Article 32

1. States Parties recognize the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child's education, or to be harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development.
2. States Parties shall take legislative, administrative, social and educational measures to ensure the implementation of the present article. To this end, and having regard to the relevant provisions of other international instruments, States Parties shall in particular:
 - (a) Provide for a minimum age or minimum ages for admissions to employment;
 - (b) Provide for appropriate regulation of the hours and conditions of employment;
 - (c) Provide for appropriate penalties or other sanctions to ensure the effective enforcement of the present article.

Article 33

States Parties shall take all appropriate measures, including legislative, administrative, social and educational measures, to protect children from the illicit use of narcotic drugs and psychotropic substances as defined in the relevant international treaties, and to prevent the use of children in the illicit production and trafficking of such substances.

Article 34

States Parties undertake to protect the child from all forms of sexual exploitation and sexual abuse. For these purposes, States Parties shall in particular take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent:

- (a) The inducement or coercion of a child to engage in any unlawful sexual activity;
- (b) The exploitative use of children in prostitution or other unlawful sexual practices;
- (c) The exploitative use of children in pornographic performances and materials.

Article 35

States Parties shall take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent the abduction of, the sale of or traffic in children for any purpose or in any form.

Article 36

States Parties shall protect the child against all other forms of exploitation prejudicial to any aspects of the child's welfare.

Article 37

States Parties shall ensure that:

(a) No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below 18 years of age;

(b) No child shall be deprived of his or her liberty unlawfully or arbitrarily. The arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time;

(c) Every child deprived of liberty shall be treated with humanity and respect for the inherent dignity of the human person, and in a manner which takes into account the needs of persons of his or her age. In particular every child deprived of liberty shall be separated from adults unless it is considered in the child's best interest not to do so and shall have the right to maintain contact with his or her family through correspondence and visits, save in exceptional circumstances;

(d) Every child deprived of his or her liberty shall have the right to prompt access to legal and other appropriate assistance, as well as the right to challenge the legality of the deprivation of his or her liberty before a court or other competent, independent and impartial authority, and to a prompt decision on any such action.

Article 38

1. States Parties undertake to respect and to ensure respect for rules of international humanitarian law applicable to them in armed conflicts which are relevant to the child.

2. States Parties shall take all feasible measures to ensure that persons who have not attained the age of 15 years do not take a direct part in hostilities.

3. States Parties shall refrain from recruiting any person who has not attained the age of 15 years into their armed forces. In recruiting among those persons who have attained the age of 15 years but who have not attained the age of 18 years, States Parties shall endeavour to give priority to those who are oldest.

4. In accordance with their obligations under international humanitarian law to protect the civilian population in armed conflicts, States Parties shall take all feasible measures to ensure protection and care of children who are affected by an armed conflict.

Article 39

States Parties shall take all appropriate measures to promote physical and psychological recovery and social reintegration of a child victim of: any form of neglect, exploitation, or abuse; torture or any other form of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; or armed conflicts. Such recovery and reintegration shall take place in an environment which fosters the health, self-respect and dignity of the child.

Article 40

1. States Parties recognize the right of every child alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law to be treated in a manner consistent with the promotion of the child's sense of dignity and worth, which reinforces the child's respect for the human rights and fundamental freedoms of others and which takes into account the child's age and the desirability of promoting the child's reintegration and the child's assuming a constructive role in society.

2. To this end, and having regard to the relevant provisions of international instruments, States Parties shall, in particular, ensure that:

(a) No child shall be alleged as, be accused of, or recognized as having infringed the penal law by reason of acts or omissions that were not prohibited by national or international law at the time they were committed;

(b) Every child alleged as or accused of having infringed the penal law has at least the following guarantees:

- (i) To be presumed innocent until proven guilty according to law;
- (ii) To be informed promptly and directly of the charges against him or her, and, if appropriate, through his or her parents or legal guardians, and to have legal or other appropriate assistance in the preparation and presentation of his or her defence;
- (iii) To have the matter determined without delay by a competent, independent and impartial authority or judicial body in a fair hearing according to law, in the presence of legal or other appropriate assistance and, unless it is considered not to be in the best interest of the child, in particular, taking into account his or her age or situation, his or her parents or legal guardians;
- (iv) Not to be compelled to give testimony or to confess guilt; to examine or have examined adverse witnesses and to obtain the participation and examination of witnesses on his or her behalf under conditions of equality;
- (v) If considered to have infringed the penal law, to have this decision and any measures imposed in consequence thereof reviewed by a higher competent, independent and impartial authority or judicial body according to law;
- (vi) To have the free assistance of an interpreter if the child cannot understand or speak the language used;
- (vii) To have his or her privacy fully respected at all stages of the proceedings.

3. States Parties shall seek to promote the establishment of laws, procedures, authorities and institutions specifically applicable to children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law, and, in particular:

(a) the establishment of a minimum age below which children shall be presumed not to have the capacity to infringe the penal law;

(b) whenever appropriate and desirable, measures for dealing with such children without resorting to judicial proceedings, providing that human rights and legal safeguards are fully respected.

4. A variety of dispositions, such as care, guidance and supervision orders; counselling; probation; foster care; education and vocational training programmes and other alternatives to institutional care shall be available to ensure that children are dealt with in a manner appropriate to their well-being and proportionate both to their circumstances and the offence.

Article 41

Nothing in the present Convention shall affect any provisions which are more conducive to the realization of the rights of the child and which may be contained in:

(a) **The law of a State Party; or**

(b) **International law in force for that State.**

PART II

Article 42

States Parties undertake to make the principles and provisions of the Convention widely known, by appropriate and active means, to adults and children alike.

Article 43

1. For the purpose of examining the progress made by States Parties in achieving the realization of the obligations undertaken in the present Convention, there shall be established a Committee on the Rights of the Child, which shall carry out the functions hereinafter provided.
2. The Committee shall consist of ten experts of high moral standing and recognized competence in the field covered by this Convention. The members of the Committee shall be elected by States Parties from among their nationals and shall serve in their personal capacity, consideration being given to equitable geographical distribution, as well as to the principal legal systems.
3. The members of the Committee shall be elected by secret ballot from a list of persons nominated by States Parties. Each State Party may nominate one person from among its own nationals.
4. The initial election to the Committee shall be held no later than six months after the date of the entry into force of the present Convention and thereafter every second year. At least four months before the date of each election, the Secretary-General of the United Nations shall address a letter to States Parties inviting them to submit their nominations within two months. The Secretary-General shall subsequently prepare a list in alphabetical order of all persons thus nominated, indicating States Parties which have nominated them, and shall submit it to the States Parties to the present Convention.
5. The elections shall be held at meetings of States Parties convened by the Secretary-General at United Nations Headquarters. At those meetings, for which two thirds of States Parties shall constitute a quorum, the persons elected to the Committee shall be those who obtain the largest number of votes and an absolute majority of the votes of the representatives of States Parties present and voting.
6. The members of the Committee shall be elected for a term of four years. They shall be eligible for re-election if renominated. The term of five of the members elected at the first election shall expire at the end of two years; immediately after the first election, the names of these five members shall be chosen by lot by the Chairman of the meeting.
7. If a member of the Committee dies or resigns or declares that for any other cause he or she can no longer perform the duties of the Committee, the State Party which nominated the member shall appoint another expert from among its nationals to serve for the remainder of the term, subject to the approval of the Committee.
8. The Committee shall establish its own rules of procedure.
9. The Committee shall elect its officers for a period of two years.
10. The meetings of the Committee shall normally be held at United Nations Headquarters or at any other convenient place as determined by the Committee. The Committee shall normally meet annually. The duration of the meetings of the Committee shall be determined, and reviewed, if necessary, by a meeting of the States Parties to the present Convention, subject to the approval of the General Assembly.

11. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary staff and facilities for the effective performance of the functions of the Committee under the present Convention.

12. With the approval of the General Assembly, the members of the Committee established under the present Convention shall receive emoluments from the United Nations resources on such terms and conditions as the Assembly may decide.

Article 44

1. States Parties undertake to submit to the Committee, through the Secretary-General of the United Nations, reports on the measures they have adopted which give effect to the rights recognized herein and on the progress made on the enjoyment of those rights:

(a) Within two years of the entry into force of the Convention for the State Party concerned,

(b) Thereafter every five years.

2. Reports made under the present article shall indicate factors and difficulties, if any, affecting the degree of fulfilment of the obligations under the present Convention. Reports shall also contain sufficient information to provide the Committee with a comprehensive understanding of the implementation of the Convention in the country concerned.

3. A State Party which has submitted a comprehensive initial report to the Committee need not in its subsequent reports submitted in accordance with paragraph 1 (b) of the present article repeat basic information previously provided.

4. The Committee may request from States Parties further information relevant to the implementation of the Convention.

5. The Committee shall submit to the General Assembly, through the Economic and Social Council, every two years, reports on its activities.

6. States Parties shall make their reports widely available to the public in their own countries.

Article 45

In order to foster the effective implementation of the Convention and to encourage international co-operation in the field covered by the Convention:

(a) The specialized agencies, the United Nations Children's Fund and other United Nations organs shall be entitled to be represented at the consideration of the implementation of such provisions of the present Convention as fall within the scope of their mandate. The Committee may invite the specialized agencies, the United Nations Children's Fund and other competent bodies as it may consider appropriate to provide expert advice on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their respective mandates. The Committee may invite the specialized agencies, the United Nations Children's Fund and other United Nations organs to submit reports on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their activities;

(b) The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, to the specialized agencies, the United Nations Children's Fund and other competent bodies, any reports from States Parties that contain a request, or indicate a need, for technical advice or assistance, along with the Committee's observations and suggestions, if any, on these requests or indications;

(c) The Committee may recommend to the General Assembly to request the

Secretary-General to undertake on its behalf studies on specific issues relating to the rights of the child;

(d) The Committee may make suggestions and general recommendations based on information received pursuant to articles 44 and 45 of the present Convention. Such suggestions and general recommendations shall be transmitted to any State Party concerned and reported to the General Assembly, together with comments, if any, from States Parties.

PART III

Article 46

The present Convention shall be open for signature by all States.

Article 47

The present Convention is subject to ratification. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 48

The present Convention shall remain open for accession by any State. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 49

1. The present Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit with the Secretary-General of the United Nations of the twentieth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the twentieth instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article 50

1. Any State Party may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate the proposed amendment to States Parties, with a request that they indicate whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly for approval.

2. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force when it has been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of States Parties.

3. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have accepted it, other States Parties still being bound by the provisions of the present Convention and any earlier amendments which they have accepted.

Article 51

1. The Secretary-General of the United Nations shall receive and circulate to all States the text of reservations made by States at the time of ratification or accession.
2. A reservation incompatible with the object and purpose of the present Convention shall not be permitted.
3. Reservations may be withdrawn at any time by notification to that effect addressed to the Secretary-General of the United Nations, who shall then inform all States. Such notification shall take effect on the date on which it is received by the Secretary-General.

Article 52

A State Party may denounce the present Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation becomes effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 53

The Secretary-General of the United Nations is designated as the depositary of the present Convention.

Article 54

The original of the present Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

In witness thereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Convention.

ΜΕΡΟΣ II

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα Κράτη μέρη στην παρούσα Σύμβαση,

Εκτιμώντας ότι, σύμφωνα με τις διακηρυγμένες στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών αρχές, η αναγνώριση της συμφυούς αξιοπρέπειας, καθώς και της ισότητας και αναπαλλοτριώτου των δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρωπίνης οικογένειας αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο,

Έχοντας κατά νου ότι οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών έχουν επαναβεβαιώσει, στον Χάρτη, την πίστη τους στα θεμελιώδη ανθρωπίνια δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπου, και ότι αποφάσισαν να ευνοήσουν την κοινωνική πρόοδο και να καθορίσουν καλύτερα επίπεδα ζωής μέσα στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης ελευθερίας,

Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στα σχετικά με τ'Ανθρώπινα Δικαιώματα Διεθνή Σύμφωνα, διακήρυξαν και συμφώνησαν ότι ο καθένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που αναφέρονται σε αυτά, χωρίς καμιά απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση,

Υπενθυμίζοντας ότι, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδικής βοήθειας και υποστήριξης.

Έχοντας πεισθεί ότι η οικογένεια, ως το βασικό κύτταρο της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πληρέστερα το ρόλο της στην κοινότητα,

Αναγνωρίζοντας ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ'ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης,

Θεωρώντας ότι είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το παιδί πληρέστερα για να ζήσει μια ατομική ζωή μέσα στην κοινωνία, και να ανατραφεί μέσα στο πνεύμα των ιδανικών που διακηρύχθηκαν στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, και ειδικότερα μέσα σε πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, επιείκειας, ελευθερίας, ισοτιμίας και αλληλεγγύης,

Έχοντας κατά νου ότι η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία, εκφράστηκε στη σχετική με τα Δικαιώματα του Παιδιού Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 και στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 1959, και που αναγνωρίστηκε στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο σχετικό με τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα Διεθνές Σύμφωνο (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24), στο σχετικό με τα Πολιτιστικά, Κοινωνικά και Οικονομικά Δικαιώματα Διεθνές Σύμφωνο (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στα κατάστατικά και στα συναφή έγγραφα των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανώσεων που μεριμνούν για την ευημερία του παιδιού,

Έχοντας κατά νου ότι, όπως υποδεικνύεται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 20 Νοεμβρίου 1989 "το παιδί, λόγω του ότι δεν διαθέτει σωματική και πνευματική ωριμότητα, έχει ανάγκη από ειδική προστασία και ειδική φροντίδα, κυρίως δε από κατάλληλη για την περίπτωση νομική προστασία, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννησή του",

Ψενδυμίζοντας τις διατάξεις της Διακήρυξης Κοινωνικών και Νομικών Αρχών αναφορικά με την προστασία και ευημερία των παιδιών, με Ειδική Αναφορά στην Οικογενειακή Τοποθέτηση και Υιοθέτηση σε Εθνικό και Διεθνές Επίπεδο (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 41/85 της 3ης Δεκεμβρίου 1986), το Πρότυπο των Ελαχίστων Κανόνων των Ηνωμένων Εθνών που αφορούν την Απονομή Δικαιοσύνης για Ανήλικους (Κανόνες του Beijing), (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 40/33 της 29ης Νοεμβρίου 1985), και τη Διακήρυξη για την Προστασία των Γυναικών και των Παιδιών σε Περίοδο Επείγουσας Ανάγκης και Ένοπλης Σύγκρουσης (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 3318 (XXIX) της 14ης Δεκεμβρίου 1974,

Αναγνωρίζοντας ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, και ότι είναι αναγκαίο να δοθεί στα παιδιά αυτά ιδιαίτερη προσοχή,

Λαμβάνοντας δεόντως υπ' όψη τη σημασία των πολιτιστικών παραδόσεων και αξιών κάθε λαού σε ό,τι αφορά την προστασία και την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού,

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σε όλες τις χώρες, και ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες,

Συμφώνησαν τα εξής:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1

Για σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, παιδί σημαίνει κάθε ανθρωπινό ον κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκτός αν η ενηλικίωση επιτυγχάνεται νωρίτερα σύμφωνα με την ισχύουσα γι' αυτό νομοθεσία.

Άρθρο 2

1. Τα Κράτη Μέρη της παρούσας Σύμβασης υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα που εκφράζονται στην Σύμβαση και να τα εξασφαλίζουν σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμιά διάκριση, και χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη η φυλή, το χρέμα, το φύλο, η γλώσσα, η θρησκεία, οι πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις του παιδιού ή των γονέων του ή των νομίμων κηδεμόνων του, η εθνική, εθνικιστική ή κοινωνική καταγωγή τους, η περιουσιακή τους κατάσταση, η ανικανότητά τους, η γέννησή τους ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

2. Τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα κατάλληλα για την περίπτωση μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι όλων των μορφών διάκρισης ή τιμωρίας με βάση την νομική κατάσταση, τις δραστηριότητες, τις διακηρυγμένες πεποιθήσεις ή τις πεποιθήσεις των γονέων του, των νομίμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Άρθρο 3

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε πρόκειται για ενέργεια των δημόσιων ή των ιδιωτικών οργανισμών κοινωνικής ευημερίας, των δικαστηρίων, των διοικητικών αρχών είτε για ενέργεια των νομοθετικών οργάνων, πρέπει πρωτίστως να λαμβάνεται υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

2. Τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των νομίμων κηδεμόνων του ή των άλλων προσώπων που είναι νομικά υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτό όλα τα κατάλληλα για την περίπτωση νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.

3. Τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που έχουν αναλάβει τα παιδιά και που εξασφαλίζουν την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τις προδιαγραφές που έχουν οριστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ασφάλεια και την υγεία και σε ό,τι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους καθώς και την ύπαρξη κατάλληλης για την περίπτωση εποπτείας.

Άρθρο 4

Τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την πραγματοποίηση των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των πολιτιστικών, κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων, τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να παίρνουν τα μέτρα αυτά στον ανώτατο βαθμό που επιτρέπουν οι πόροι που διαθέτουν και, αν χρειάζεται, μέσα στα πλαίσια διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 5

Τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να σέβονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από το τοπικό έθιμο, οι νόμιμοι κηδεμόνες ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το

παιδί, για να του παρέχουν, κατά τρόπο που ν' ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, τον προσανατολισμό και τις κατάλληλες για την περίπτωση συμβουλές σε ό,τι αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 6

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει το σμφυές δικαίωμα επί της ζωής.
2. Τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν κατά το δυνατό την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 7

1. Το παιδί πρέπει να καταχωρείται αμέσως μόλις γεννηθεί και να έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα ν' αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίσει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.
2. Τα Κράτη Μέρη μεριμνούν ώστε τα δικαιώματα αυτά να υλοποιηθούν σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες τους και με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουν τα ισχύοντα επί του προκειμένου διεθνή όργανα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαφορετικά το παιδί θα κατέλιγε να είναι ανιθαγενές.

Άρθρο 8

1. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού να διαφυλάττει την ταυτότητά του, συμπεριλαμβανομένης της ιθαγένειάς του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από τον νόμο, χωρίς παράνομη ανάμιξη.
2. Όταν ένα παιδί στερείται παράνομα όλων των συστατικών στοιχείων της ταυτότητάς του ή ορισμένων από αυτά, τα Κράτη Μέρη οφείλουν να του παράσχουν κατάλληλη για την κατάσταση υποστήριξη και προστασία, ώστε η ταυτότητά του να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατό.

Άρθρο 9

1. Τα Κράτη Μέρη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται παρά τη θέλησή του από τους γονείς του, εκτός όταν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμοσίμους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ορισμένες ιδιαίτερες περιπτώσεις, όταν για παράδειγμα οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί μια απόφαση σχετικά με τον τόπο διαμονής του παιδιού.

2. Σε όλες τις διαδικασίες κατ'εφαρμογή της παραγράφου 1, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους.

3. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δυο γονείς του ή από τον ένα από αυτούς να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή και με τους δυο γονείς του, εκτός αν αυτό είναι αντίθετο με το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

4. Όταν ο χωρισμός αυτός είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχει πάρει ένα Κράτος Μέρος, όπως η προσωποκράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η απέλαση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου, οποιαδήποτε κι αν είναι η αιτία, που επήλθε κατά το χρόνο κράτησης) των δυο γονέων ή του ενός από αυτούς, ή του παιδιού, το Κράτος Μέρος οφείλει να δίνει, μετά από αίτηση, στους γονείς, στο παιδί ή, αν χρειαστεί, σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται το μέλος ή τα μέλη της οικογένειας, εφόσον η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών δεν είναι επιζήμια για την ευημερία του παιδιού. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να φροντίζουν εξ άλλου ώστε η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μην συνεπάγεται δυσμενείς συνέπειες για το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ή για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

Άρθρο 10

1. Σύμφωνα με την υποχρέωση των Κρατών Μερών δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 9, οποιοδήποτε αίτημα που διατυπώνεται

από ένα παιδί ή από τους γονείς του εν όψει της εισόδου σε ένα Κράτος μέλος ή της εξόδου από αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση πρέπει να αντιμετωπίζεται από τα Κράτη Μέρη με θετικότητα, ανθρωπισμό και σπουδή. Τα Κράτη Μέρη φροντίζουν εξ άλλου η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μην επιφέρει δυσμενείς συνέπειες για τον αιτούντα ή για τα μέλη της οικογένειάς του.

2. Το παιδί του οποίου οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικά Κράτη έχει το δικαίωμα να διατηρεί, εκτός αν πρόκειται για εξαιρετικές περιστάσεις, προσωπικές σχέσεις και τακτική άμεση επαφή και με τους δυο γονείς του. Για το σκοπό αυτό, και σύμφωνα με την υποχρέωση που βαρύνει τα Κράτη Μέρη δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 9, τα Κράτη Μέρη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα που έχουν το παιδί και οι γονείς του να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης αυτής του ιδίου Κράτους Μέλους, και να επιστρέψουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εξόδου από οποιαδήποτε χώρα δεν μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο παρά περιορισμών που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημοσίων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων και που είναι συμβατοί με τα υπόλοιπα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 11

1. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν μέτρα για αντιμετώπιση των παράνομων μετακινήσεων και μη επανόδων παιδιών στο εξωτερικό.

2. Για το σκοπό αυτό, τα Κράτη Μέρη θα ευνοούν την σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση στις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες.

Άρθρο 12

1. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να εγγυώνται στο παιδί που είναι ικανό για σχηματισμό δικής του γνώμης το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το ενδιαφέρει, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού σύμφωνα με την ηλικία του και με τον βαθμό ωριμότητάς του.

2. Για το σκοπό αυτό, στο παιδί πρέπει να παρέχεται δυνατότητα να ακούγεται σε οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το ενδιαφέρει, είτε άμεσα, είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός κατάλληλου γι' αυτό οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 13

1. Το παιδί πρέπει να έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη ή καλλιτεχνική μορφή, ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο που θα επιλέξει το παιδί.

2. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περιορισμών παρά μόνο αυτών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι:

- α) Για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων, ή
- β) Για την διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημοσίων ηθών.

Άρθρο 14

1. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

2. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα και το καθήκον των γονέων ή, ανάλογα με την περίπτωση, των νομίμων κηδεμόνων του παιδιού, να το καθοδηθούν σε ό,τι αφορά την άσκηση του ως άνω δικαιώματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του.

3. Η ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας του ή των πεποιθήσεών του δεν μπορεί να υπόκειται παρά μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημοσίων ηθών, ή των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των άλλων.

Άρθρο 15

1. Τα Κράτη Μέλη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού για ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και για ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικά.

2. Η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων δεν μπορεί ν' αποτελέσει το αντικείμενο παρά μόνο των περιορισμών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης, ή για την προστασία της δημόσιας υγείας ή των δημοσίων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 16

1. Κανένα παιδί δεν θα αποτελεί το αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.

2. Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων παρεμβάσεων ή προσβολών.

Άρθρο 17

Τα Κράτη Μέλη αναγνωρίζουν τη σημασία του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οφείλουν να φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει πρόσβαση σε ενημέρωση και σε υλικό που να προέρχεται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, κυρίως αυτών που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Για τον σκοπό αυτό, τα Κράτη Μέλη:

- α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ως προς τη διάδοση ενημέρωσης και υλικού που να παρουσιάζουν κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί και που είναι σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 29*
- β) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσης τέτοιων πληροφοριών και υλικού που να προέρχεται από διαφορετικές πολιτιστικές πηγές, εθνικές και διεθνείς*

- γ) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων*
- δ) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όπως λάβουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσολογικές ανάγκες των αυτόχθονων παιδιών ή των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα*
- ε) Ενθαρρύνουν την επεξεργασία καταλλήλων κατευθυντηρίων αρχών για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που βλάπτει την εοημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 13 και 18.

Άρθρο 16

1. Τα Κράτη Μέρη συντελούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο υπέρ της εξασφάλισης της αναγνώρισης της αρχής σύμφωνα με την οποία οι δυο γονείς φέρουν κοινή ευθύνη ως προς την ανατροφή του παιδιού και την εξασφάλιση της ανάπτυξής του. Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την εξασφάλιση της ανάπτυξής του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση στους νόμιμους κηδεμόνες του. Αυτοί θα πρέπει να έχουν ως βασικό μέλημα την εξυπηρέτηση πάνω απ'όλα του υπέρτατου συμφερόντος του παιδιού.

2. Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφράζονται στην παρούσα Σύμβαση, τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους κηδεμόνες του παιδιού κατά την άσκηση της ευθύνης που τους ανήκει για την ανατροφή του παιδιού και να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη οργανισμών, ιδρυμάτων και υπηρεσιών που έχουν αναλάβει να μεριμνούν για την φροντίδα των παιδιών.

3. Τα Κράτη Μέρη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά των οποίων οι γονείς εργάζονται το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τις διευκολύνσεις μέριμνας παιδιών για τις οποίες πληρούν τους απαιτούμενους όρους.

Άρθρο 19

1. Τα Κράτη Μέλη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή έλλειψης φροντίδας, κακής μεταχείρισης, ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, όσο βρίσκεται υπό τη φύλαξη των γονέων του ή του ενός από τους δυο, του ή των νομίμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.

2. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα περιλαμβάνουν, κατά το δέον, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς που έχουν την επιμέλειά του, καθώς και για άλλες μορφές πρόληψης και για τον χαρακτηρισμό, την αναφορά, την παραπομπή, την ανάκριση, τη μεταχείριση και την παρακολούθηση περιπτώσεων κακής μεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και για να περιλάβουν επίσης, κατά το αρμόζον, διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

Άρθρο 20

1. Κάθε παιδί που προσωρινά ή οριστικά στερείται του οικογενειακού περιβάλλοντός του, ή που για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να αφεθεί στο περιβάλλον αυτό, δικαιούται ειδικής κρατικής προστασίας και βοήθειας.

2. Τα Κράτη Μέλη οφείλουν, σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία, να διασφαλίζουν εναλλακτική μορφή φροντίδας για τέτοια παιδιά.

3. Αυτή η φροντίδα μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή τοποθέτησης σε μια οικογένεια, της kafala του Ισλαμικού Δικαίου, υιοθεσίας ή, σε περίπτωση ανάγκης, τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίπτωση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπ' όψη η ανάγκη μιας κάποιας συνέχειας στην παιδεία του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του.

Άρθρο 21

Τα Κράτη Μέρη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν την υιοθεσία οφείλουν να διασφαλίζουν ότι το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού είναι εκείνο που θα λαμβάνεται κατ'αρχάς υπ'όψη στην προκείμενη περίπτωση, και :

- α) θα μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές που ελέγχουν, σύμφωνα με το νόμο και τις εφαρμόσιμες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των αξιόπιστων σχετικών με την εκάστοτε περίπτωση πληροφοριών, κατά πόσο η υιοθεσία μπορεί να πραγματοποιηθεί λαμβάνοντας υπ'όψη την κατάσταση του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νόμιμους εκπροσώπους του και κατά πόσο, αν απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για την υιοθεσία έχοντας γνώση των πραγμάτων αφού ζητήσουν και λάβουν τις απαραίτητες γνωμοδοτήσεις*
- β) θα αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία στο εξωτερικό μπορεί να θεωρηθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, αν αυτό δεν μπορεί, στη χώρα καταγωγής του, να τοποθετηθεί σε μια οικογένεια που θα του παρέχει τα μέσα συντήρησης ή που θα το υιοθετήσει ή θα το αναδρέψει σωστά*
- γ) θα μεριμνούν, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, ώστε να έχει το παιδί το ευεργέτημα εγγυήσεων και προδιαγραφών ισοτιμίων με εκείνες που υπάρχουν σε περίπτωση εθνικής υιοθεσίας*
- δ) θα παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, η τοποθέτηση του παιδιού να μην επιφέρει ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα γι αυτό*
- ε) θα επιδιώκουν τους σκοπούς του παρόντος άρθρου κάνοντας διευθετήσεις ή κλείνοντας διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες, κατά την περίπτωση, και θα προσπαθούν μέσα σ'αυτά τα πλαίσια να φροντίζουν ώστε οι τοποθετήσεις παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές και όργανα.

Άρθρο 22

1. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν τα κατάλληλα για την περίπτωση μέτρα προκειμένου ένα παιδί που επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εσωτερικού δικαίου, είτε είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τον πατέρα και τη μητέρα του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να τυγχάνει του ευεργετήματος της επιθυμητής προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας ώστε να του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή φιλανθρωπικού χαρακτήρα διεθνή όργανα στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.

2. Για το σκοπό αυτό, τα Κράτη Μέρη θα συνεργάζονται, όποτε κρίνουν ότι είναι αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και τους άλλους αρμόδιους διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συνεργάζονται με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση και προκειμένου να αναζητήσουν τον πατέρα και τη μητέρα ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα για να αποκτήσει τις απαραίτητες πληροφορίες για να επανενωθεί με την οικογένειά του. Όταν ούτε ο πατέρας ούτε η μητέρα, ούτε κανένα άλλο μέλος της οικογένειας δεν είναι δυνατό ν' ανευρεθεί, το παιδί δικαιούται να του παρέχεται, κατά τις αρχές που εκφράζονται στην παρούσα Σύμβαση, η ίδια προστασία που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί που στερείται οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιοδήποτε λόγο.

Άρθρο 23

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικά ή σωματικά ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν ολοκληρωμένη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες που να εγγυώνται για την αξιοπρεπείά τους, που να ευνοούν την αυτονομία τους και που να διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή.

2. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν του ευεργετήματος ειδικής φροντίδας και οφείλουν να ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των

διαθέσιμων πόρων, την παροχή, μετά από αίτηση, στα ανάπηρα παιδιά που πληρούν τους απαιτούμενους όρους και σε αυτούς που έχουν την ευθύνη επιμέλειάς τους, μιας βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάσταση του παιδιού και στην κατάσταση των γονέων του ή αυτών που έχουν αναλάβει την επιμέλειά τους.

3. Αναγνωρίζοντας τις ειδικές ανάγκες των ανάπηρων παιδιών, η παρεχόμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 βοήθεια πρέπει να είναι δωρεάν κάθε φορά που αυτό είναι δυνατόν, λαμβάνοντας υπ' όψη τους οικονομικούς πόρους των γονέων τους και αυτών που έχουν αναλάβει την επιμέλειά τους και πρέπει να αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι τα ανάπηρα παιδιά έχουν πράγματι πρόσβαση και λαμβάνουν εκπαίδευση, επιμόρφωση, περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη καθώς και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης.

4. Μέσα σε πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα κράτη μέρη οφείλουν να ευνοούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής περίθαλψης και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, και με τη διάδοση των πληροφοριών που αφορούν στις μεθόδους αποκατάστασης (κινησιοθεραπεία) και τις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και την πρόσβαση σε αυτά τα στοιχεία, με σκοπό να διευκολυνθούν τα κράτη μέρη να βελτιώσουν τις δυνατότητές τους και να επεκτείνουν τις αρμοδιότητές τους και να διευρύνουν την εμπειρία τους σε αυτούς τους τομείς. Γι' αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπ' όψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 24

1. Τα κράτη μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού ν' απολαμβάνει την καλύτερη δυνατή κατάσταση υγείας και να τυγχάνει των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του. Τα κράτη μέρη θα καταβάλλουν κάθε προσπάθεια ώστε να εγγυώνται ότι κανένα παιδί δεν θα στερηθεί του δικαιώματος να έχει πρόσβαση στις διευκολύνσεις αυτές.

2. Τα Κράτη Μέρη θα επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την ολοκληρωτική υλοποίηση του ως άνω δικαιώματος και θα παίρνουν, ιδιαίτερα, τα κατάλληλα μέτρα για :

- α) Να μειώσουν τη θνησιμότητα μεταξύ των βρεφών και των παιδιών.
- β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική βοήθεια και περίθαλψη, δίνοντας βάρος στην ανάπτυξη της στοιχειώδους περίθαλψης.
- γ) Να καταπολεμήσουν τις ασθένειες και τον υποσιτισμό, περιλαμβανομένης μέσα στα πλαίσια της στοιχειώδους περίθαλψης, με τη βοήθεια, μεταξύ άλλων, της χρησιμοποίησης άνετα διαθέσιμης τεχνολογίας και της παροχής θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπ' όψη τους κινδύνους και την έκθεση στους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.
- δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες την κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά τον τοκετό.
- ε) Να ενεργούν κατά τρόπο ώστε όλα τα τμήματα της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, να ενημερώνονται πάνω στην υγεία και τη διατροφή του παιδιού, τα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την υγιεινότητα του περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων, και να τυγχάνουν του ευεργετήματος μιας βοήθειας που να τους επιτρέπει να επωφελούνται από την ενημέρωση αυτή.
- ς) Να αναπτύξουν την προληπτική περίθαλψη, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού.

3. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που βλάπτουν την υγεία των παιδιών.

4. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ευνοήσουν και να ενθαρρύνουν την διεθνή συνεργασία ώστε να εξασφαλίσουν σταδιακά την πλήρη υλοποίηση του αναγνωρισμένου στο παρόν άρθρο δικαιώματος. Γι αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπ' όψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 25

Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μια οικογένεια για να του παράσχει φροντίδα, προστασία ή σωματική ή πνευματική θεραπεία, σε μια περιοδική ανασκόπηση της παρεχόμενης στο παιδί θεραπείας και όλων των λοιπών περιστάσεων που σχετίζονται με την τοποθέτησή του αυτή.

Άρθρο 26

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί το δικαίωμα να τυγχάνει του ευεργετήματος της κοινωνικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών ασφαλίσεων, και οφείλουν να παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη υλοποίηση του δικαιώματος αυτού σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.

2. Οι παροχές πρέπει, όταν χρειάζεται, να δίνονται αφού ληφθούν υπ' όψη οι πόροι και η κατάσταση του παιδιού και των προσώπων που έχουν αναλάβει την ευθύνη της συντήρησης του, καθώς και κάθε άλλη εκτίμηση σχετική με την αίτηση παροχής που γίνεται από το παιδί ή στο όνομά του.

Άρθρο 27

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα επίπεδο ζωής ικανό να επιτρέψει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Στους γονείς ή στα άλλα υπεύθυνα για το παιδί πρόσωπα ανήκει πρωτίστως η ευθύνη να εξασφαλίσουν, στα όρια των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών μέσων τους, τις απαραίτητες για την ανάπτυξη του παιδιού συνθήκες ζωής.

3. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπ' όψη τις εθνικές συνθήκες και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, για να βοηθήσουν τους γονείς και τα άλλα υπεύθυνα για το παιδί πρόσωπα, στην υλοποίηση του δικαιώματος αυτού και να προσφέρουν, σε περίπτωση ανάγκης, υλική υποστήριξη και προγράμματα στήριξης, κυρίως σε ό,τι αφορά τη διατροφή, την ενδυμασία και την κατοικία.

4. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την είσπραξη της διατροφής του παιδιού από τους γονείς του ή από άλλα πρόσωπα που έχουν απέναντί του οικονομική ευθύνη, τόσο εντός της επικράτειας όσο και στο εξωτερικό. Ιδιαίτερα, όταν το πρόσωπο που έχει έναντι του παιδιού οικονομική ευθύνη ζει σε Κράτος διαφορετικό από εκείνο του παιδιού, τα Κράτη Μέρη θα ευνοούν την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες ή τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών, καθώς και την υιοθέτηση κάθε άλλης κατάλληλης ρύθμισης.

Άρθρο 28

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην παιδεία, και ιδιαίτερα, για να εξασφαλιστεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών, οφείλουν να:

- a. Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους*
- β. Ενθαρρύνουν την οργάνωση διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, να τις καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και να παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση δωρεάν εκπαίδευσης και προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης*
- γ. Εξασφαλίζουν σε όλους πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση με βάση τις ικανότητες του καθενός με όλα τα κατάλληλα μέσα*
- δ. Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί τη σχολική και επαγγελματική κατάρτιση και προσανατολισμό*
- ε. Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.

2. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επαγρύπνησης ώστε η σχολική πειθαρχία να εφαρμόζεται κατά τρόπο συμβατό με την αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρωπίνου όντος και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να ευνοούν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, ιδιαίτερα με σκοπό την εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαριθμητισμού στον κόσμο και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Γι αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 29

1. Τα Κράτη Μέρη συμφωνούν ότι η παιδεία του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:

- α. Στο να ευνοήσει την ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και την ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση·
- β. Στο να εμφυσήσει στο παιδί τον σεβασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, και για τις καθιερωμένες στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών αρχές·
- γ. Στο να εμφυσήσει στο παιδί τον σεβασμό για τους γονείς του, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και τον σεβασμό για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζεί, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και των διαφορετικών από τον δικό του πολιτισμών·
- δ. Στο να προετοιμάσει το παιδί να αναλάβει τις ευθύνες της ζωής μέσα σε μια ελεύθερη κοινωνία, μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, επιείκειας, ισότητας μεταξύ των φύλων και φιλίας μεταξύ όλων των λαών, των εθνικιστικών, εθνικών και θρησκευτικών ομάδων, και προσώπων αυτόχθονης καταγωγής·
- ε. Στο να εμφυσήσει στο παιδί τον σεβασμό για το φυσικό περιβάλλον.

2. Καμμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν θα ερμηνευθεί κατά τρόπο που να προσβάλλει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων να δημιουργούν ή να διευθύνουν

εκπαιδευτικά ιδρύματα, υπό τον όρο πάντοτε ότι οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές θα τηρούνται και η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά παιδεία θα συμφωνεί με τα ελάχιστα επίπεδα που θα ορίσει το Κράτος.

Άρθρο 30

Στα κράτη που υπάρχουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ένα παιδί αυτόχθονας ή που ανήκει σε μια από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερείται του δικαιώματος να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να μετέρχεται τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του.

Άρθρο 31

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στα κατάλληλα για την ηλικία του ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες καθώς και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

2. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να σέβονται και να ευνοούν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και να ενθαρρύνουν την παροχή καταλλήλων και ίσων ευκαιριών ψυχαγωγικών, καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Άρθρο 32

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται έναντι της οικονομικής εκμετάλλευσης και της εκτέλεσης οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακλύσει την παιδεία του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την υλοποίηση του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Κράτη Μέρη οφείλουν ιδιαίτερα:

- α. Να προβλέπουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτερα όρια ηλικίας σε ότι αφορά την πρόσληψη σε εργασία.
- β. Να προβλέπουν κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων εργασίας και των συνθηκών εργασίας.
- γ. Να προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 33

Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, όπως αυτές καθορίζονται από τις αρμόδιες διεθνείς συμβάσεις, και για να εμποδίσουν τη χρησιμοποίηση των παιδιών στην παραγωγή και την παράνομη διακίνηση αυτών των ουσιών.

Άρθρο 34

Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτό, τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν ιδιαίτερα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς και πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν:

- α. την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα.
- β. την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή άλλες παράνομες πρακτικές.
- γ. την εκμετάλλευση των παιδιών με σκοπό την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.

Άρθρο 35

Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς και πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή τη δουλεμπορία παιδιών για οποιοδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή.

Άρθρο 36

Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη βλαβερή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του μορφή εκμετάλλευσης.

Άρθρο 37

Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να επαγρυπνούν ώστε:

- α. Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Ούτε η κεφαλική ποινή ούτε η ισόβια φυλάκιση χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να απαγγέλλονται για παραβάσεις που έχουν διαπράξει κάτω των δεκαοκτώ ετών πρόσωπα.
- β. Κανένα παιδί να μη στερείται της ελευθερίας του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, ή η κράτηση ή η φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο και να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατό σύντομης διάρκειας.
- γ. Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του πρέπει να τυγχάνει ανθρωπιστικής μεταχείρισης και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των προσώπων της ηλικίας του. Ιδιαίτερα, κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός αν κρίνεται ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και πρέπει να έχει το δικαίωμα να παραμείνει σε επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις εκτός εξαιρετικών περιστάσεων.
- δ. Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του πρέπει να έχει το δικαίωμα ταχείας πρόσβασης σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητεί τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, ανεξάρτητης και αμερόληπτης και να λαμβάνεται επί του προκειμένου μια ταχεία απόφαση.

Άρθρο 38

1. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που είναι εφαρμόσιμοι σε αυτά σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης και οι οποίοι είναι σχετικοί με τα παιδιά.
2. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά στην πράξη μέτρα για να διασφαλίζουν ώστε πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών να μη συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.
3. Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να απέχουν από το να στρατολογούν στις ένοπλες δυνάμεις τους οποιοδήποτε πρόσωπο κάτω των δεκαπέντε ετών. Όταν εγγράφουν ως στρατιώτες πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Κράτη Μέρη πρέπει να καταβάλλουν προσπάθειες ώστε να δίνουν προτεραιότητα στους μεγαλύτερους.
4. Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά στην πράξη μέτρα ώστε τα παιδιά που πλήττονται από μια ένοπλη σύγκρουση να τυγχάνουν του ευεργετήματος προστασίας και περίθαλψης.

Άρθρο 39

Τα Κράτη Μέρη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προάγουν τη σωματική και ψυχολογική αποκατάσταση και την κοινωνική επανένταξη οποιουδήποτε παιδιού θύματος οποιασδήποτε μορφής αμέλειας, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή οποιασδήποτε άλλης μορφής ποινών ή σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, ή ένοπλης σύγκρουσης. Η αποκατάσταση και επανένταξη αυτή πρέπει να γίνεται κάτω από συνθήκες που ευνοούν την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Άρθρο 40

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί που υποψιάζονται, κατηγορούν ή που αποδεικνύεται ένοχο παράβασης

του ποινικού νόμου το δικαίωμα σε μια μεταχείριση που να είναι τέτοιας φύσης ώστε να ευνοεί το αίσθημα αξιοπρέπειάς του και προσωπικής αξίας, που να ενισχύει το σεβασμό του για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων, και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του καθώς και την ανάγκη να διευκολύνει την επανένταξή του στην κοινωνία και να το κάνει να αναλάβει ένα εποικοδομητικό ρόλο στα πλαίσια αυτής.

2. Για το σκοπό αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των διεθνών οργάνων, τα Κράτη Μέρη επαγρυπνούν ιδιαίτερα ώστε:

- a. Να μην υποπεύονται, να μη κατηγορούν ή να βρίσκουν ένοχο παράβασης του ποινικού νόμου κανένα παιδί λόγω πράξεων ή παραλείψεων που δεν απαγορεύονταν από το εθνικό ή διεθνές δίκαιο κατά το χρόνο που διαπράχθησαν.
- β. Κάθε παιδί που υποψιάζονται ή κατηγορούν για παράβαση του ποινικού νόμου πρέπει να έχει τουλάχιστον το δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις:
 - (i) Να θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του.
 - (ii) Να ενημερώνεται το συντομότερο και άμεσα για τις εναντίον του κατηγορίες, ή ανάλογα με την περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νομίμων κηδεμόνων του, και να τυγχάνει του ευεργετήματος νομικής ή άλλης κατάλληλης υποστηρίξης για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισής του.
 - (iii) Να ακούγεται η υπόθεσή του χωρίς καθυστέρηση από μια αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα, σύμφωνα με μια δίκαιη κατά νόμο ακρόαση, στην παρουσία νομικής ή άλλης βοήθειας και, εκτός αν αυτό κρίνεται ότι είναι αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, λόγω κυρίως της ηλικίας ή της κατάστασής του, στην παρουσία των γονέων του ή των νομίμων κηδεμόνων του.

- (iv) Να μην υποχρεώνεται να καταθέσει ως μάρτυρας ή να ομολογεί την ενοχή του, να υποβάλλει ερωτήσεις το ίδιο ή μέσω άλλου στους μάρτυτες κατηγορίας και να επιτυγχάνει την εμφάνιση και την εξέταση των μαρτύρων υπεράσπισης κάτω από συνθήκες ισότητας.
- (v) Αν βρεθεί ότι παρέβη τον ποινικό νόμο, να κάνει έφεση κατ'αυτής της απόφασης και οποιουδήποτε μέτρου που κατ' συνέπεια αποφασίστηκε ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος σύμφωνα με το νόμο.
- (vi) Να έχει τη δωρεάν βοήθεια ενός διερμηνέα αν δεν καταλαβαίνει ή δεν μιλά τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.
- (vii) Να αντιμετωπίζεται με πλήρη σεβασμό η ιδιωτική του ζωή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

3. Τα Κράτη Μέρη πρέπει να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για να προάγουν την υιοθέτηση νόμων, διαδικασιών, τη σύσταση ειδικών αρχών και θεσμών για τα παιδιά που τα υποψιάζονται, τα κατηγορούν ή που αποδεικνύονται ένοχα παράβασης του ποινικού νόμου και ιδιαίτερα:

- α. Να θεσπίσουν ένα ελάχιστο όριο ηλικίας κάτω από το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα να παραβαίνουν τον ποινικό νόμο.
- β. Να παίρνουν μέτρα, κάθε φορά που αυτό είναι δυνατό και επιθυμητό, για να μεταχειρίζονται τα παιδιά αυτά χωρίς να προσφεύγουν σε δικαστικές διαδικασίες με την προϋπόθεση βέβαια ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι νομικές εγγυήσεις τηρούνται πλήρως.

4. Μια ολόκληρη σειρά διατάξεων, σχετικών κυρίως με τη φροντίδα, τον προσανατολισμό και την επιτήρηση, τις συμβουλές, τη δοκιμασία, την οικογενειακή τοποθέτηση, τα προγράμματα γενικής και επαγγελματικής παιδείας και τις άλλες εναλλακτικές λύσεις προς την ιδρυματοποίηση θα πρέπει να

προβλέπονται ώστε να διασφαλίζεται στα παιδιά μια μεταχείριση που είναι κατάλληλη για την ευημερία τους και ανάλογη με την κατάστασή τους και την παράβαση.

Άρθρο 41

Καμιά από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν επηρεάζει τις σχετικές με την υλοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού ευμενέστερες διατάξεις που δυνατόν να υπάρχουν:

- α) Στη νομοθεσία ενός Κράτους Μέρους, ή
- β) Στο ισχύον για το Κράτος αυτό διεθνές δίκαιο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 42

Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τις αρχές και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, με ενεργά και κατάλληλα για κάθε περίπτωση μέσα, τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά.

Άρθρο 43

1. Για να εξετάζεται η πρόοδος που κάνουν τα Κράτη Μέρη στην επίτευξη της υλοποίησης των αναλαμβανόμενων από αυτά υποχρεώσεων δυνάμει της παρούσας Σύμβασης, ιδρύεται μια Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Παιδιού που θα επιτελεί τα πιο κάτω προβλεπόμενα καθήκοντα:

2. Η Επιτροπή θα αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση.

Τα μέλη της θα εκλέγονται από τα Κράτη Μέρη μεταξύ των υπηκόων τους και θα συμμετέχουν με τη προσωπική τους ιδιότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξασφάλισης δίκαιης γεωγραφικής κατανομής καθώς και των κύριων νομικών συστημάτων.

3. Η εκλογή των μελών της Επιτροπής γίνεται με μυστική ψηφοφορία από ένα πίνακα που υποβάλλεται από τα Κράτη Μέρη. Κάθε Κράτος Μέρος έχει τη δυνατότητα να προτείνει έναν υποψήφιο μεταξύ των υπηκόων του.

4. Η αρχική εκλογή θα γίνει όχι αργότερα από έξι μήνες από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της παρούσας Σύμβασης και στη συνέχεια κάθε δύο χρόνια. Το ολιγότερο τέσσερις μήνες πριν από την ημέρα κάθε εκλογής, ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα καλεί γραπτώς τα Κράτη Μέρη να προτείνουν τους υποψήφιους τους μέσα σε δυο μήνες. Ο Γενικός Γραμματέας θα συντάσσει στη συνέχεια με αλφαβητική σειρά ένα πίνακα των υποψηφίων που προτάθησαν με το τρόπο αυτό, επισημαίνοντας τα προτείνοντα αυτούς Κράτη Μέρη, και θα τον υποβάλλει στα Κράτη Μέρη στην παρούσα Σύμβαση.

5. Οι εκλογές θα γίνονται κατά τις συνόδους των Κρατών Μερών που συγκαλούνται από τον Γενικό Γραμματέα στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, για τις οποίες απαρτία θα συνιστούν τα δυο τρίτα των Κρατών Μερών, οι εκλεγμένοι στην Επιτροπή υποψήφιοι είναι εκείνοι που παίρνουν τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των παρόντων και ψηφιζόντων εκπροσώπων των Κρατών Μερών.

6. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για τέσσερα χρόνια, είναι δε επανεκλέξιμα αν προταθεί εν νέου η υποψηφιότητά τους.

Η θητεία πέντε από τα εκλεγμένα κατά την πρώτη εκλογή μελών λήγει σε δυο χρόνια. Τα ονόματα των πέντε αυτών μελών θα κληρωθούν από τον πρόεδρο της συνόδου αμέσως μετά από την πρώτη εκλογή.

7. Σε περίπτωση θανάτου ή παραιτήσεως ενός μέλους της Επιτροπής, ή αν, για έναν οποιοδήποτε άλλο λόγο, ένα μέλος δηλώσει ότι δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια της Επιτροπής, το Κράτος Μέρος που είχε προτείνει την υποψηφιότητά του διορίζει άλλο εμπειρογνώμονα μεταξύ των υπηκόων του για να πλήρωσει τη θέση που χήρεψε κατά τον τρόπο αυτό μέχρι να λήξει η αντίστοιχη θητεία, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής.

8. Η Επιτροπή υιοθετεί τον εσωτερικό κανονισμό της.

9. Η Επιτροπή εκλέγει τους αξιωματούχους της για μια περίοδο δυο χρόνων.

10. Οι σύνοδοι της Επιτροπής γίνονται κανονικά στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ή σε οποιοδήποτε άλλο τόπο κατάλληλο για την περίπτωση, που καθορίζεται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο.

Η διάρκεια των συνόδων της καθορίζεται και επανεξετάζεται αν είναι αναγκαίο, από μια συνέλευση των κρατών μερών στη παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Γενικής Συνέλευσης.

11. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το προσωπικό και τις εγκαταστάσεις που χρειάζεται για να εκπληρώσει με αποτελεσματικότητα τα καθήκοντα που της ανατίθενται δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.

12. Τα μέλη της Επιτροπής που εγκαθιδρύθηκε δυνάμει της παρούσας Σύμβασης θα λαμβάνουν, με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αμοιβές από τους πόρους του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κάτω από τους όρους και τις προϋποθέσεις που ήθελε καθορίσει η Συνέλευση.

Άρθρο 44

1. Τα κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να υποβάλλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, αναφορές για τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την υλοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίστηκαν στη παρούσα Σύμβαση και για την πρόοδο που σημειώθηκε σε ό,τι αφορά την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων:

α) Μέσα στα δύο πρώτα χρόνια από την ημέρα έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης για το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος.

β) Στη συνέχεια κάθε πέντε χρόνια.

2. Οι αναφορές που συντάσσονται δυνάμει του παρόντος άρθρου πρέπει να επισημαίνουν τους παράγοντες και τις δυσκολίες αν υπάρχουν, που επηρεάζουν το βαθμό εκπλήρωσης των δυνάμει της παρούσας Σύμβασης υποχρεώσεων. Πρέπει επίσης να περιέχουν ικανές πληροφορίες για να δώσουν στην Επιτροπή μια περιεκτική εικόνα της υλοποίησης της Σύμβασης στην ενδιαφερομένη χώρα.

3. Κράτος Μέρος που έχει υποβάλει στην Επιτροπή μια αρχική περιεκτική αναφορά, δεν χρειάζεται να επαναλάβει στις κατοπινές αναφορές του που υποβάλλει σύμφωνα με την παράγραφο 1(β), τις βασικές πληροφορίες που έχουν ήδη παρασχεθεί.

4. Η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τα Κράτη Μέρη οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία σχετική με την υλοποίηση της Σύμβασης.

5. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε δυο χρόνια στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου, μια αναφορά πάνω στις δραστηριότητές της.

6. Τα Κράτη Μέρη μεριμνούν για την ευρεία διάδοση στο κοινό των αναφορών τους μέσα στην ίδια τους τη χώρα.

Άρθρο 45

Για την προώθηση της αποτελεσματικής υλοποίησης της Σύμβασης και για την ενδάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο στο οποίο αποβλέπει η Σύμβαση:

- α) Οι εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών, θα έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται κατά την εξέταση της υλοποίησης των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης που ανήκουν στην αρμοδιότητά τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις ειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα αρμόδια σώματα που θα κρίνει κατάλληλα για την παροχή ειδικευμένων γνωμοδοτήσεων πάνω στην υλοποίηση της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στις αντίστοιχες εντολές τους. Μπορεί να καλεί τις ειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών, να της υποβάλλουν αναφορές πάνω στην υλοποίηση της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στο πεδίο δραστηριότητάς του.
- β) Η Επιτροπή θα διαβιβάζει, αν το κρίνει αναγκαίο, στις ειδικευμένες οργανώσεις, στο Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και στα άλλα αρμόδια σώματα οποιεσδήποτε αναφορές των Κρατών Μερών που περιέχουν ένα αίτημα ή επισημαίνουν την ανάγκη παροχής τεχνικής συμβουλής ή βοήθειας, συνοδευόμενες από τις παρατηρήσεις ή εισηγήσεις, αν υπάρχουν, της Επιτροπής σχετικά με την εν λόγω επισήμανση ή αίτημα.

- γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στην Γενική Συνέλευση να παρακαλέσει τον Γενικό Γραμματέα να προβεί για λογαριασμό της Επιτροπής σε μελέτες πάνω σε ειδικά θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει εισηγήσεις και συστάσεις γενικού περιεχομένου βάσει των πληροφοριών που έχει πάρει κατ' εφαρμογή των άρθρων 44 και 45 της παρούσας Σύμβασης. Οι εισηγήσεις αυτές και οι συστάσεις γενικού περιεχομένου διαβιβάζονται σε κάθε ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος και τίθενται υπόψη της Γενικής Συνέλευσης, συνοδευμένες από σχόλια, αν υπάρχουν, των Κρατών Μερών.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 46

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή από όλα τα Κράτη.

Άρθρο 47

Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση. Τα όργανα επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 48

Η παρούσα Σύμβαση θα μείνει ανοιχτή για προσχώρηση οποιουδήποτε Κράτους. Τα όργανα προσχώρησης θα κατατεθούν στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 49

1. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία της κατάθεσης στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, του εικοστού οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε Κράτος που θα επικυρώσει την παρούσα Σύμβαση ή θα προσχωρήσει σε αυτή μετά την κατάθεση του εικοστού οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή μέρα από την ημερομηνία κατάθεσης από το Κράτος αυτό του οργάνου του επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 50

1. Κάθε Κράτος Μέρος μπορεί να προτείνει τροποποίηση και να καταθέσει το κείμενο αυτής στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας κοινοποιεί τότε την πρόταση για τροποποίηση στα Κράτη Μέλη, ζητώντας τους να του γνωρίσουν αν διάκειται ευνοϊκά στη σύγκληση μιας συνδιάσκεψης των Κρατών Μερών για την εξέταση της πρότασης και την υποβολή της σε ψηφοφορία. Αν, μέσα στους τέσσερις μήνες από την ημερομηνία της κοινοποίησης αυτής, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Κρατών Μερών δηλώσει ότι είναι υπέρ της σύγκλησης μιας τέτοιας συνδιάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη συνδιάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροποποίηση που υιοθετείται από την πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων στη συνδιάσκεψη Κρατών Μερών υποβάλλεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.

2. Κάθε τροποποίηση που υιοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ αφού εγκριθεί από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και αφού γίνει δεκτή από την πλειοψηφία των δυο τρίτων των Κρατών Μερών.

3. Όταν μια τροποποίηση τίθεται σε ισχύ, αυτή θα είναι δεσμευτική για τα Κράτη Μέλη που την αποδέχθηκαν, ενώ τα υπόλοιπα Κράτη Μέλη συνεχίζουν να δεσμεύονται από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από όλες τις προηγούμενες τροποποιήσεις που έγιναν δεκτές από αυτά.

Άρθρο 51

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα δέχεται και κυκλοφορεί σε όλα τα Κράτη το κείμενο των επιφυλάξεων που θα διατυπώσουν τα Κράτη κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησης.

2. Απαγορεύεται η διατύπωση οποιασδήποτε επιφύλαξης που είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και τον σκοπό της παρούσας Σύμβασης.

3. Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή με κοινοποίηση στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ενημερώνει γι' αυτό όλα τα Κράτη. Η κοινοποίηση αυτή τίθεται σε ισχύ την ημέρα κατά την οποία παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

2940

Άρθρο 52

Κάθε Κράτος Μέρος μπορεί να καταγγείλει τη παρούσα Σύμβαση με γραπτή κοινοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία θα τεθεί σε ισχύ ένα χρόνο μετά από την ημέρα λήψης της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 53

Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ορίζεται θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 54

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας τα κείμενα στην Αγγλική, Αραβική, Κινεζική, Ισπανική, Γαλλική και Ρωσική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Σε πίστωση των ανωτέρω οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι, δεόντως προς τούτο εξουσιοδοτημένοι από τις Κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν τη παρούσα Σύμβαση.